

Partijbestuur GroenLinks

Rapportage onderzoek raadslid Rotterdam

Datum

26 september 2012

Aan

Mevrouw H. Weening, voorzitter partijbestuur GroenLinks

Van

J. ten Wolde, directeur

Inhoudsopgave

1.	BING	3
2.	Aanleiding en doel van de opdracht	3
3.	Door BING verrichte werkzaamheden	4
4.	Toetsingskader	4
4.1	Gemeentewet en Algemene wet bestuursrecht	4
4.2	Gedragscode gemeenteraad Rotterdam	5
4.3	Integriteitsprotocol GroenLinks	6
5.	Bevindingen	7
5.1	Betrokkenheid bij energiemaatschappij	7
5.1.1	Kamer van Koophandel en media	7
5.1.2	Besluiten NMa	8
5.1.3	Uitspraak Ondernemingskamer	9
5.2	Handelen als raadslid	12
5.2.1	Bekendheid betrokkenheid bij Greenchoice	12
5.2.2	Melden nevenfunctie	13
5.2.3	Scheiding van belangen	15
5.2.4	Verboden handelingen voor raadsleden	17
5.3	Reactie betrokkene op hiervoor vermelde bevindingen van het onderzoek	17
6.	Beoordeling	18
6.1	Samenvattende beoordeling	18
6.2	Melding financieel belang	18
6.3	Aanvaarden nevenfunctie	18
6.4	Niet-tijdig melden nevenfunctie	19
6.5	Ontheffing gedeputeerde staten	20
6.6	Scheiding van belangen	20
7.	Tot slot	20

Partijbestuur GroenLinks
T.a.v. mevrouw H. Weening, partijvoorzitter
Postbus 8008
3503 RA UTRECHT

Amersfoort, 26 september 2012

Betreft: Rapportage onderzoek raadslid Rotterdam

Geachte mevrouw Weening,

In uw opdracht hebben wij ten behoeve van het partijbestuur GroenLinks een feitenonderzoek verricht en het handelen van een raadslid beoordeeld. Deze opdracht is vastgelegd in de opdrachtbevestiging d.d. 21 augustus 2012. Hierbij rapporteren wij onze bevindingen.

1. BING

BING biedt overheden gespecialiseerde adviesexpertise, onderzoek expertise en een vraagbaakfunctie aan op het gebied van integriteit. Het bureau richt zich daarbij specifiek op gemeenten, hetgeen borg staat voor specifieke branchekennis, verdieping van ervaringen en de mogelijkheid om duurzame relaties met de doelgroep te onderhouden. BING is een initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

2. Aanleiding en doel van de opdracht

Aanleiding

In de media zijn vraagtekens geplaatst bij de integriteit van een raadslid van GroenLinks in de gemeente Rotterdam. Het betreffende raadslid (hierna te noemen: betrokkene) is als bestuurder en belanghebbende verbonden aan een energiemaatschappij. Betrokkene volgde eerder haar in opspraak geraakte partner op als bestuurder van deze energiemaatschappij.

Mede omdat de gemeente Rotterdam aandeelhouder van het moederbedrijf van deze energiemaatschappij is, zijn er vragen gerezen over het al dan niet tijdig melden van deze nevenfunctie door betrokkene en zou er mogelijk sprake kunnen zijn van belangenverstrengeling.

Doel

Om helderheid te verschaffen omtrent de feiten voor wat betreft het melden van de nevenfunctie en de wijze waarop betrokkene mogelijk conflicterende belangen heeft gescheiden, wenst u een onafhankelijk onderzoek door BING. U heeft BING tevens gevraagd om deze feiten te toetsen aan de toepasselijke wet- en regelgeving, waaronder de gedragscode van de gemeente Rotterdam en van GroenLinks.

3. Door BING verrichte werkzaamheden

Wij hebben onder andere de volgende werkzaamheden verricht:

- Onderzoek in open bronnen (waaronder KvK, NMA en rechtspraak);
- Relevante documenten en procedures (waaronder het Integriteitsprotocol van GroenLinks, de gedragscode voor raadsleden van de gemeente Rotterdam, alsmede raadsnotulen en -besluiten) geanalyseerd;
- Interviews gehouden met:
 - Betrokkene;
 - De fractievoorzitter van GroenLinks in de gemeenteraad Rotterdam;
 - De raadsgriffier van de gemeente Rotterdam;
 - Een tweetal behandelend ambtenaren, inzake het energiebeleid en de deelneming in Eneco van de gemeente Rotterdam (telefonisch);
- Relevante bevindingen aan betrokkene voorgelegd (wederhoor);
- Het toetsingskader opgesteld;
- De bevindingen in concept gerapporteerd en met u en de uwen besproken (feiten en vervolgens beoordeling).

Van ieder interview is een zakelijk, puntsgewijs verslag opgesteld dat is voorgelegd aan de geïnterviewde. Aan de geïnterviewden is bij aanvang van het interview medegedeeld dat integrale gespreksverslagen geen onderdeel uitmaken van de rapportage, maar wel als bron voor de rapportage kunnen dienen.

4. Toetsingskader

Het toetsingskader in de onderhavige casus wordt gevormd door de Gemeentewet, de Algemene wet bestuursrecht (Awb), de Gedragscode gemeenteraad Rotterdam alsmede het Integriteitsprotocol GroenLinks.

4.1 Gemeentewet en Algemene wet bestuursrecht

In de Gemeentewet is het volgende bepaald:

Artikel 12

1. De leden van de raad maken openbaar welke andere functies dan het lidmaatschap van de raad zij vervullen.
2. Openbaarmaking geschiedt door terinzagelegging van de in het eerste lid bedoelde functies op het gemeentehuis.

Artikel 15

1. Een lid van de raad mag niet:
 - a. als advocaat, procureur of adviseur in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de gemeente of het gemeentebestuur dan wel ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;
 - b. als gevolmachtigde in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;
 - c. als vertegenwoordiger of adviseur werkzaam zijn ten behoeve van derden tot het met de gemeente aangaan van:
 - 1e overeenkomsten als bedoeld in onderdeel d;
 - 2e overeenkomsten tot het leveren van onroerende zaken aan de gemeente;
 - d. rechtstreeks of middellijk een overeenkomst aangaan betreffende:
 - 1e het aannemen van werk ten behoeve van de gemeente;
 - 2e het buiten dienstbetrekking tegen beloning verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de gemeente;
 - 3e het leveren van roerende zaken anders dan om niet aan de gemeente;

- 4e *het verhuren van roerende zaken aan de gemeente;*
 - 5e *het verwerven van betwiste vorderingen ten laste van de gemeente;*
 - 6e *het van de gemeente onderhands verwerven van onroerende zaken of beperkte rechten waaraan deze zijn onderworpen;*
 - 7e *het onderhands huren of pachten van de gemeente;*
2. *Van het eerste lid, aanhef en onder d, kunnen gedeputeerde staten ontheffing verlenen.*
 3. *De raad stelt voor zijn leden een gedragscode vast.*

Artikel 28

1. *Een lid van de raad neemt niet deel aan de stemming over:*
 - a. *een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;*
 - b. *de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij behoort.*
2. *Bij een schriftelijke stemming wordt onder het deelnemen aan de stemming verstaan het inleveren van een stembriefje.*
3. *Een benoeming gaat iemand persoonlijk aan, wanneer hij behoort tot de personen tot wie de keuze door een voordracht of bij een herstemming is beperkt.*
4. *Het eerste lid is niet van toepassing bij het besluit betreffende de toelating van de na periodieke verkiezing benoemde leden.*

In de Algemene wet bestuursrecht is het volgende bepaald:

Artikel 2:4

1. *Het bestuursorgaan vervult zijn taak zonder vooringenomenheid.*
2. *Het bestuursorgaan waakt ertegen dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden.*

4.2 Gedragscode gemeenteraad Rotterdam

De gedragscode van de gemeenteraad Rotterdam, vastgesteld bij openbare vergadering op 11 september 2003, bevat – voor zover hier relevant – de volgende passages:

'1. Algemene gedragsregels

Het raadslid voorkomt elke schijn van persoonlijk belang bij enig door de raad te nemen besluit. Raadsleden bejegenen elkaar correct, zowel in woord als geschrift.

Toelichting:

Artikel 15, lid 1 Gemeentewet geeft een opsomming van werkzaamheden en handelingen, waarvan raadsleden zich uitdrukkelijk dienen te onthouden. Omdat deze handelingen reeds bij wet verboden zijn, is ervan afgezien deze handelingen nogmaals expliciet in de gedragscode op te nemen. Voor de volledigheid zij voorts vermeld dat artikel 13 Gemeentewet een opsomming geeft van de functies die onverenigbaar zijn met het raadslidmaatschap.

Artikel 28, lid 1 Gemeentewet bepaalt voorts dat een raadslid niet aan de stemming deelneemt over een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken. Evenmin neemt hij deel aan de stemming over de vaststelling of goedkeuring van de rekening van een lichaam, waaraan hij rekenplichtig is of waarvan hij bestuurslid is. (...)

V. Nevenfuncties

Het raadslid neemt bij het aanvaarden en uitoefenen van een nevenfunctie in acht dat:

- *zijn onafhankelijkheid gewaarborgd blijft;*
- *elke vorm of schijn van beïnvloeding wordt vermeden;*
- *de nevenfunctie het aanzien van het raadslidmaatschap niet schaadt;*
- *geen strijdigheid met enig gemeentelijk belang optreedt;*

- het tijdsbeslag het goed functioneren als raadslid niet in de weg staat.

Om elke schijn van belangenverstrengeling tegen te gaan, acht de gemeente een “draaideurconstructie” voor leden van de gemeenteraad slechts beperkt aanvaardbaar. Oud-raadsleden worden gedurende een jaar na het eind van de zittingstermijn uitgesloten van het buiten dienstbetrekking tegen beloning verrichten van werkzaamheden bij de gemeente.

Toelichting:

Het vervullen van nevenfuncties is vanuit maatschappelijk, bestuurlijk en persoonlijk oogpunt positief te waarderen. Dat neemt niet weg dat het uit een oogpunt van zuiverheid en transparantie van het openbaar bestuur noodzakelijk is regels te stellen met betrekking tot het aanvaarden en uitoefenen van nevenfuncties.

Artikel 12, lid 1 Gemeentewet schrijft voor dat ieder raadslid openbaar maakt welke andere functies hij vervult dan het lidmaatschap van de raad.

Lid 2 bepaalt dat openbaarmaking geschiedt door ter inzage legging van de bedoelde opgave op het gemeentehuis. Het verdient aanbeveling de opgave ook openbaar te maken via de gemeentelijke website.

Indien een lid twijfelt aan de opportuniteit van een nevenfunctie, kan hij/zij dit voorleggen aan het presidium.’

4.3 Integriteitsprotocol GroenLinks

Het Integriteitsprotocol GroenLinks, vastgesteld door het partijbestuur op 2 maart 2010, bevat – voor zover hier relevant – de volgende passages:

‘1.1 Inleiding

Kandidatenprocedures binnen GroenLinks leunen sterk op informatie die door de kandidaten zelf aangedragen wordt. Het integriteitsprotocol is daarbij een handleiding voor het achterhalen van mogelijk controversiële achtergronden. Het integriteitsbeleid van GroenLinks omvat zowel het achterhalen van achtergronden van kandidaten als het hanteren van deze informatie. Uitgangspunt hierbij is dat iemand integer is tot het tegendeel is bewezen. Dit protocol is ontwikkeld voor de landelijke procedure.

1.2 Integriteitstoets

De integriteitstoets behoort tot de vaste procedure bij kandidaatstellingen binnen GroenLinks. De toets is niet bedoeld om vast te stellen of iemand al dan niet integer is. Het is de bedoeling om na te gaan of er omstandigheden in het verleden of het privé-leven van een kandidaat zijn die als controversieel ervaren kunnen worden. Als er zulke omstandigheden zijn, is dat niet per definitie een reden om iemands kandidatuur af te wijzen. Ook hoeven die omstandigheden niet per definitie bekend gemaakt te worden; de partij moet er echter wel van op de hoogte zijn. We hechten namelijk vooral aan het belang of iemand transparant in zijn of haar handelen is.

(...)

2. Protocol voor kandidatencommissies inzake integriteitstoes

De integriteit van een kandidaat valt niet objectief vast te stellen. Een kandidatencommissie heeft dan ook vooral tot taak te inventariseren welke zaken in het verleden of in het privéleven van een kandidaat aanleiding kunnen geven tot controverse. Op grond van die inventarisatie zal de commissie moeten bepalen of zij de kandidaat een rol ziet spelen binnen de partij. Dit protocol geeft de commissie een handvat om tot een afweging te komen.

(...)

Integriteitstoets na benoeming

Nadat kandidaten benoemd en geïnstalleerd zijn in het vertegenwoordigend lichaam kan er nog steeds sprake zijn dat de GroenLinks-volksvertegenwoordiger in gewetensnood komt of dat zijn of haar integriteit op één of andere wijze in het geding komt. In voorkomende situaties zal de fractievoorzitter de rol van contactpersoon integriteit op zich nemen. Is het de fractievoorzitter zelf die behoefte heeft aan

een contactpersoon betreffende integriteit dan vervult de landelijke partijvoorzitter van GroenLinks deze rol. Dit kan ook gebeuren op verzoek van de vertegenwoordiger.'

5. Bevindingen

Hieronder zullen wij achtereenvolgens ingaan op de rol van betrokkene bij Greenchoice, haar handelen als raadslid ter zake alsmede enkele zaken die van belang zijn voor de context.

Om een en ander in de juiste volgorde te plaatsen, schetsen wij eerst een korte chronologie van relevante gebeurtenissen.

1 januari 2010	-	Energiecontract gemeente Rotterdam en Greenchoice;
Maart 2010	-	Aantreden betrokkene als raadslid en melding financieel belang;
Maart 2011	-	Start onderzoek NMa bij Greenchoice;
9 december 2011	-	Besluit NMa inzake boete aan Greenchoice;
December 2011	-	Publiciteit inzake boete Greenchoice;
1 januari 2012	-	Terugtrekken partner betrokkene als directielid Greenchoice volgens mededeling betrokkene;
28 februari 2012	-	Terugtrekken partner betrokkene en aantreden betrokkene als statutair bestuurder van vennootschap R en daarmee van Greenchoice;
Maart 2012	-	Signaal over mogelijke belangenverstremming aan raadsgriffier;
27 april 2012	-	Uitspraak Ondernemingskamer o.a. inzake schorsing Energie Concurrent B.V.;
4 juli 2012	-	Besluit NMa inzake boete partner betrokkene;
Juli 2012	-	Publiciteit inzake boete partner betrokkene;
11 juli 2012	-	Algemene uitvraag nevenfuncties door griffie;
13 juli 2012	-	Opgave nevenfunctie door betrokkene;
17 augustus 2012	-	Eerste publiciteit inzake rol betrokkene.

5.1 Betrokkenheid bij energiemaatschappij

Betrokkene verklaart ten aanzien van haar betrokkenheid bij Greenchoice:

“Na mijn man en kinderen, ben ik erg trots op Greenchoice. Greenchoice is een idee van mijn man, naar aanleiding van het liberaliseren van de groene energiemarkt. Samen met twee vrienden is mijn man het bedrijf ongeveer tien jaar geleden vanuit ons huis gestart. Aanvankelijk als V.O.F., maar al snel als B.V. Ik heb het bedrijf derhalve van dichtbij zien groeien; zo waren scholieren van een naburige school onze eerste werknemers. Mijn man heeft keihard voor Greenchoice gewerkt. Dat vergt in mijn optiek een investering van ons hele gezin. Greenchoice voelt daarom echt als een familiebedrijf.”

Betrokkene heeft tegenover BING verklaard dat vennootschap R 49% houdt van de aandelen in Energie Concurrent B.V., dat op haar beurt 70% van de aandelen in Greenchoice houdt. Haar partner houdt 20% van de aandelen in vennootschap R.; de resterende 80% van de aandelen zijn in handen van de kinderen van betrokkene. Betrokkene voert het bewind over deze aandelen totdat haar kinderen de leeftijd van 27 jaar hebben bereikt.

5.1.1 Kamer van Koophandel en media

Uit de informatie uit het Handelsregister van de Kamer van Koophandel blijkt dat betrokkene op 28 februari 2012 is aangetreden als enig statutair bestuurder van vennootschap R. Haar partner is op genoemde datum teruggetreden als bestuurder.

Vennootschap R is thans enig statutair bestuurder van Energie Concurrent B.V. Op haar beurt is Energie Concurrent B.V. ten tijde van dit onderzoek statutair bestuurder van Greenchoice (statutaire naam: Groene Energie Administratie B.V.). In de informatie in het Handelsregister staat aangetekend dat bestuurder Energie Concurrent B.V. met ingang van 27 april 2012 is geschorst. Hiermee is haar alleen/zelfstandige bevoegdheid komen te vervallen. Op gezag van de Ondernemingskamer benoemd (zie 5.1.3) is een

onafhankelijk derde benoemd tot statutair bestuurder. Tot deze benoeming was Energie Concurrent B.V. enig statutair bestuurder van Greenchoice.

Op 16 december 2011 werd onder meer in Trouw, in NRC, op NOS Nieuws, Nu.nl en de website van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) melding gemaakt van een omvangrijke boete (ruim € 7 miljoen) en het opstappen van het zittend bestuur wegens door de NMa vastgestelde onregelmatigheden met eindnota's van klanten van Greenchoice. In de berichtgeving wordt tevens melding gemaakt van een reparatietraject.

Op 6 juli 2012 werd in onder meer het Algemeen Dagblad, in het Parool en in Trouw gemeld dat twee van de inmiddels afgetreden bestuurders in persoon een boete (van elk € 450.000) hebben opgelegd gekregen op last van de NMa.

5.1.2 Besluiten NMa

Blijkens het persbericht van de NMa d.d. 16 december 2011 heeft Greenchoice jarenlang te laat of helemaal geen eindafrekeningen verstuurd aan consumenten die hun leveringsovereenkomst hebben beëindigd. Het gaat in de meeste gevallen om consumenten die geld terug moesten krijgen. Daarmee heeft Greenchoice naar het oordeel van de NMa in strijd gehandeld met artikel 95b, eerste lid, van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 44, eerste lid, van de Gaswet. De NMa heeft Greenchoice hiervoor bij besluit van 9 december 2011, nummer 103661/230, beboet met € 7.202.000. Voorts hebben de betrokken bestuurders, waaronder de partner van betrokkene, toegezegd te zullen terugtreden als directie per 1 januari 2012, hetgeen door de NMa in haar besluit als boeteverlagende omstandigheid is meegenomen en hetgeen volgens mededeling van betrokkene ook heeft plaatsgevonden:

'Vertrek directie

82. *In haar zienswijze heeft Greenchoice aangegeven dat de directie van Greenchoice haar verantwoordelijkheid neemt voor de feiten zoals omschreven in het Rapport. De directieleden de heer [VERTROUWELIJK], de heer [VERTROUWELIJK] en de heer [VERTROUWELIJK] zeggen naar aanleiding van het Rapport toe dat zij per 1 januari 2012 hun functie als directeur van Greenchoice neerleggen. De heer [VERTROUWELIJK] zal tijdelijk aan blijven om de continuïteit van de onderneming te waarborgen en zal per 1 juli 2012 zijn functie als directeur neerleggen.*
83. *Door herstel van en ongedaanmaking van gevolgen van de niet tijdige verzending van de eindafrekeningen en het vertrek van de vrijwel voltallige directie per 1 januari 2012, zorgt Greenchoice niet alleen voor het weer op orde brengen van haar eigen organisatie maar draagt zij ook bij aan behoud (en/of het voorkomen van verlies) van vertrouwen van de consument in de markt. Het feit dat de zittende directie die lange tijd aan het bedrijf verbonden was, vertrekt en het feit dat het bedrijf nu in handen wordt gesteld van nieuwe bestuurders die niet betrokken zijn geweest bij onderhavige overtredingen, draagt hier naar het oordeel van de Raad aan bij.*
84. *De Raad ziet in het voorgaande aanleiding om de boete met nog eens 12,5% per overtreding te verlagen.'*

Voorts heeft de NMa bij besluiten van 4 juli 2012 twee voormalig leidinggevenden – waaronder de partner van betrokkene – van de energiemaatschappij een bestuurlijke boete van elk afzonderlijk € 450.000 opgelegd voor het feitelijk leiding geven aan de hiervoor genoemde overtredingen.

De handelwijze van de energiemaatschappij die tot de overtredingen heeft geleid, is bij de besluiten van 4 juli 2012 als volgt samengevat:

22. *Greenchoice heeft in de periode van 1 maart 2005 tot en met 10 maart 2011 aan een grote groep kleinverbruikers niet of niet-tijdig een eindafrekening gezonden. Dit was mede het gevolg van een door Greenchoice gehanteerde handelwijze waarbij een deel van de opgemaakte eindafrekeningen opzettelijk werd verwijderd uit het naar de drukker te verzenden bestand. Het selecteren van dat deel van de eindafrekeningen gebeurde door middel van speciaal voor dat doel ontwikkelde geautomatiseerde processen. Er werd daarbij onder andere geselecteerd op afnemers die nog geld*

van Greenchoice terug moesten krijgen. De afnemer waarvan de eindafrekening niet was verzonden, ontving de eindafrekening alleen wanneer hij zelf contact opnam met Greenchoice. Deze werkwijze werd door Greenchoice het 'schonen' van eindafrekeningen genoemd. Mede als gevolg van deze handelwijze werd een grote groep eindafrekeningen niet tijdig verzonden.

23. Naast het feit dat aangehouden eindafrekeningen niet werden verzonden, vond de financiële verrekening van het eindsaldo dat op de eindafrekening wordt weergegeven, evenmin plaats.
24. Bij de binnen Greenchoice ingebodde systematiek van het schonen verrichtten meerdere medewerkers en directieleden handelingen teneinde eindafrekeningen te selecteren en te knippen uit het .pdf-bestand dat naar de drukker gaat. Specifiek met het oogmerk om bij iedere batch eindafrekeningen te selecteren en te knippen zijn geautomatiseerde processen ontwikkeld. Zo vond de selectie van afnemers plaats met behulp van een query. Andere bijkomende schoningshandelingen werden eerst handmatig gedaan. Vanaf 2007 gebeurde dit door middel van een stored procedure. Het systeem van het aanhouden van eindafrekeningen is in de tijd niet enkel in stand gehouden, maar zelfs verbeterd om 'effectiever' te kunnen schonen. In een e-mail werd bovendien gesproken van 'illegaal schonen'. Het aanhouden van de eindafrekeningen berustte op een expliciete keuze van de onderneming. Ook werd bijgehouden hoeveel geld er werd achtergehouden als gevolg van het schonen. Binnen Greenchoice was algemeen bekend dat het aanhouden van eindafrekeningen leidde tot het niet-versturen van eindafrekeningen. Greenchoice heeft echter nagelaten om adequate maatregelen te treffen om de processen aan te passen, zelfs nadat medewerkers hadden aangegeven dat zij moeite hadden met het gevoerde beleid.'

Betrokkene heeft tegenover BING aangegeven dat de NMa in maart 2011 achterstanden met eindnota's heeft aangetroffen bij Greenchoice. Zij verklaart:

"Greenchoice heeft vanaf dat moment een reparatietraject ingezet. Zo hebben alle mensen die nog geld tegoed hadden van Greenchoice, dat ontvangen. Het rapport van de NMa is verschenen in november of december 2011, nadat het herstel van afrekeningen had plaatsgevonden. Naast boetes, moesten de toenmalige directieleden op last van de NMa terugtreden. In januari 2012 zijn er twee nieuwe directeuren gestart, maar Eneco heeft hun statutaire benoeming ondanks haar eerdere goedkeuring geblokkeerd. Energie Concurrent en Eneco bevonden zich in een bestuurlijke impasse. Nadat eerder al de heren [naam voormalig bestuurder A] en [naam voormalig bestuurder vR] waren teruggetreden uit Energie Concurrent, is mijn man eind februari 2012 teruggetreden als bestuurder van [naam vennootschap R] en heb ik zijn plaats ingenomen. Ik ben uit continuïteitsoverwegingen ingestapt. Immers, zonder statutair bestuurder kan Greenchoice geen energie inkopen en kan Greenchoice niet aan haar leveringsverplichtingen voldoen. Er lag een verantwoordelijkheid richting werknemers, klanten en aandeelhouders. Ik heb die verantwoordelijkheid genomen door als bestuurder aan te treden, tot het moment dat de bestuurlijke impasse met Eneco opgelost was."

Op de vraag hoe zij haar bestuursfunctie in de praktijk heeft vervuld, verklaart betrokkene:

"De nieuwe directie had de operationele leiding over Greenchoice. Ik was (via [naam vennootschap R] en Energie Concurrent B.V., dus getrap) formeel statutair tekenbevoegd en handelde met name nota's af. De nota's liet ik checken door de mensen van Greenchoice en daarnaast liet ik mij adviseren door de aandeelhouders van Energie Concurrent B.V. Dat zijn er overigens 10 of 11 en niet alleen de eerder genoemde heren [naam voormalig bestuurder A], [naam voormalig bestuurder vR] en mijn man. Het beleid van de nieuwe directie heb ik volledig gevolgd in de twee interim maanden. Zelf heb ik geen rol gehad in het gevoerde beleid."

Betrokkene verklaart desgevraagd dat haar bestuursfunctie bij vennootschap R onbezoldigd was en is en slechts beperkte tijd in beslag nam.

5.1.3 Uitspraak Ondernemingskamer

Bij uitspraak van de Ondernemingskamer van het Gerechtshof Amsterdam d.d. 27 april 2012, LJN BW6048, heeft de Ondernemingskamer onder meer een onderzoek naar het beleid en de gang van zaken van

Greenchoice bevolen en tevens, bij wijze van onmiddellijke voorziening en vooralsnog voor de duur van het geding, Energie Concurrent B.V., geschorst als bestuurder van Greenchoice. Hieronder geven wij integraal de in casu relevante rechtsoverwegingen weer:

‘2.2 Aanvankelijk werden alle aandelen in Greenchoice gehouden door Energie Concurrent. Op 24 juli 2007 heeft Eneco een belang van 30% in Greenchoice verworven. Eneco is onderdeel van het Eneco concern, waarvan Eneco Holding N.V. de moedermaatschappij is. Sinds 24 juli 2007 houdt Energie Concurrent 70% van de aandelen in Greenchoice en Eneco 30%. De aandelen in Energie Concurrent worden in de hierna te noemen verhouding gehouden door:

- [Naam vennootschap R] (49%), een vennootschap waarvan de aandelen (al dan niet indirect) voor 20% in handen zijn van [naam partner betrokkene] en voor 80% in handen van diens kinderen;
- [Naam vennootschap A] (22%), een vennootschap waarvan alle aandelen (al dan niet indirect) in handen zijn van [naam voormalig bestuurder A];
- [Naam vennootschap vR] (22%), een vennootschap waarvan alle aandelen (al dan niet indirect) in handen zijn van [naam voormalig bestuurder vR];
- een aantal (voormalige) medewerkers van Greenchoice (gezamenlijk 7%).

(...)

2.40 Op 9 februari 2012 is [Naam vennootschap vR] (na haar feitelijke terugtreden in januari 2011) ook bij het handelsregister als bestuurder van Energie Concurrent uitgeschreven. Op 28 februari 2012 is [naam vennootschap A] teruggetreden als bestuurder van Energie Concurrent. Op dezelfde datum is [naam partner betrokkene] teruggetreden als bestuurder van [naam vennootschap R] en is [naam betrokkene], de levenspartner van [naam partner betrokkene], benoemd tot enig bestuurder van [naam vennootschap R], de enige resterende bestuurder van Energie Concurrent. Als gevolg van een en ander is [naam betrokkene] vanaf 28 februari 2012 de enige (indirecte) statutair bestuurder van Energie Concurrent en Greenchoice.

(...)

3.7 De ernst en omvang van de malversaties, de betrokkenheid van (feitelijke) bestuursleden daarbij en de wetenschap dat een en ander voorwerp was van onderzoek door de NMa bracht mee dat Greenchoice daarover openheid diende te betrachten jegens haar aandeelhouders, in het bijzonder jegens Eneco omdat de andere aandeelhouder, Energie Concurrent, daarvan reeds op de hoogte was gegeven het feit dat [naam partner betrokkene] en [naam voormalig bestuurder A] (evenals [naam voormalig bestuurder vR] tot begin 2011) feitelijk de bestuurders waren van zowel Greenchoice als Energie Concurrent. De verplichting tot het geven van openheid van zaken klemmt te meer omdat er een evident tegenstrijdig belang bestaat tussen Energie Concurrent, [naam partner betrokkene], [naam voormalig bestuurder vR] en [naam voormalig bestuurder A] enerzijds en Greenchoice anderzijds bij de beantwoording van de voor de hand liggende vraag of Energie Concurrent op de voet van artikel 2:9 BW jegens Greenchoice aansprakelijk is voor de door Greenchoice geleden en te lijden schade als gevolg van de malversaties. Ten slotte heeft Greenchoice bij monde van [naam partner betrokkene] in de aandeelhoudersvergadering van 19 september 2011 toegezegd Eneco volledig te zullen informeren (zie hierboven 2.12).

(...)

3.13 Naar het oordeel van de Ondernemingskamer moet ernstig worden betwijfeld of het aanblijven van Energie Concurrent als bestuurder van Greenchoice en het aantreden van [naam betrokkene] als enige indirecte bestuurder van Energie Concurrent en Greenchoice strookt met de toezegging van Greenchoice aan de NMa dat [naam voormalig bestuurder vR], [naam partner betrokkene] en [naam voormalig bestuurder A] “per 1 januari 2012 hun functie als directeur van Greenchoice” neerleggen. Het is niet duidelijk geworden welke kennis of ervaring van [naam betrokkene] haar geschikt doet zijn als (enig) indirecte bestuurder van Greenchoice. Het is daarom aannemelijk dat zij die positie slechts heeft verkregen omdat zij de levenspartner is van [naam partner betrokkene] en feitelijk het beheer voert over het aandelenbelang van 80% in [naam vennootschap R] dat – zo is tijdens de mondelinge behandeling naar voren gekomen – op naam staat van de gezamenlijke kinderen van [naam partner betrokkene] en [naam betrokkene]. Er bestaat derhalve (nog altijd) een zeer nauwe band tussen de indirecte bestuurder van Greenchoice, thans [naam betrokkene], enerzijds en anderzijds in het bijzonder [naam partner betrokkene], maar ook [naam voormalig bestuurder A] en [naam voormalig bestuurder vR] (als aandeelhouders verenigd in Energie Concurrent). Aan een en ander doet niet af dat [naam betrokkene],

zoals zij ter terechtzitting verklaarde, zich slechts "op afstand" met het beleid van Greenchoice bemoeit (een opstelling die overigens moeilijk te rijmen is met haar positie als enige (indirecte) bestuurder van Greenchoice).

(...)

3.21 Over de verstoorde verhoudingen tussen de aandeelhouders (zie 3.1 sub f) oordeelt de Ondernemingskamer als volgt. Het is alleszins begrijpelijk dat de door de NMa geconstateerde malversaties, het gebrek aan openheid van Greenchoice over het NMa onderzoek en het ontwijken door Energie Concurrent van de vraag of zij jegens Greenchoice aansprakelijk is voor de door Greenchoice als gevolg van de malversaties geleden schade, het vertrouwen van Eneco in Energie Concurrent ernstig heeft geschaad en dat dit vertrouwen niet is hersteld met het aantreden van [naam betrokkene] als indirecte bestuurder van Greenchoice. Gelet op de onder 2.3 aangehaalde statutaire bepalingen ligt het voor de hand dat de verstoorde verhoudingen tussen de aandeelhouders leiden tot een impasse in de aandeelhoudersvergadering. Dat laatste is door Greenchoice en Energie Concurrent ook niet betwist en draagt als zodanig bij aan het oordeel dat aan de juistheid van het beleid van Greenchoice moet worden getwijfeld.

(...)

3.30 De Ondernemingskamer acht het, gelet op het hierboven besproken tegenstrijdige belang tussen Greenchoice en Energie Concurrent en op de omstandigheid dat [naam betrokkene] thans de enige (indirecte) bestuurder is van Greenchoice en van Energie Concurrent, noodzakelijk om bij wijze van onmiddellijke voorziening Energie Concurrent als bestuurder van Greenchoice te schorsen en een onafhankelijke derde tot bestuurder van Greenchoice te benoemen. De Ondernemingskamer zal het voorwaardelijke tegenverzoek van Greenchoice en Energie Concurrent (daarin gesteund door [Naam vennootschap vR] B.V.) strekkende tot benoeming van [naam bestuurder K] en [naam bestuurder S] tot bestuurders van Greenchoice (subsidiar naast een door de Ondernemingskamer te benoemen bestuurder) afwijzen omdat daartoe geen noodzaak bestaat (de tijdelijke benoeming door de Ondernemingskamer van een bestuurder beoogt niet af te doen aan het functioneren van [naam bestuurder K] en [naam bestuurder S] als titulair directeurs) en omdat naar het oordeel van de Ondernemingskamer het belang van Greenchoice gebaat is bij de mogelijkheid dat op de in de statuten en de aandeelhoudersovereenkomst voorziene wijze kan worden besloten over het benoemen van [naam bestuurder K] en [naam bestuurder S] tot bestuurders en over een aan te stellen financieel directeur.

(...)'

Betrokkene licht desgevraagd toe dat de Ondernemingskamer op verzoek van Eneco een enquête is gestart, omdat Eneco en Energie Concurrent niet uit de bestuurlijke impasse kwamen. Zij verklaart:

"De Ondernemingskamer heeft in april/mei 2012 bepaald dat Energie Concurrent als bestuurder op afstand moest worden geplaatst en heeft een vervangend statutair directeur benoemd. Gelukkig kwam op die wijze een einde aan de bestuurlijke impasse. Energie Concurrent is bij uitspraak van de Ondernemingskamer geschorst als bestuurder van Greenchoice. Voor de goede orde: ik ben niet in persoon geschorst. De uitspraak was te voorzien, want wij kwamen niet uit de bestuurlijke impasse. Energie Concurrent bezit 70% van de aandelen in Greenchoice en Eneco de overige 30%. Eneco zal voor wat betreft mijn aantreden in plaats van mijn man, ongetwijfeld het beeld hebben willen schetsen dat er sprake was van stuivertje wisselen. In mijn optiek is dat toch anders. Toen ik instapte zat Greenchoice al in een verbetertraject. Ik ben louter uit verantwoordelijkheidsgevoel bestuurder geworden met een tijdelijk oogmerk."

Betrokkene benadrukt dat de boete die haar partner in persoon is opgelegd door de NMa (juli 2012), pas na de uitspraak van de Ondernemingskamer (april 2012) een feit is geworden.

De fractievoorzitter verklaart dat hij de commotie over Greenchoice met name vanuit de krant heeft gevolgd. Hij geeft aan bekend te zijn met de besluiten van de NMa en de uitspraak van de Ondernemingskamer. De fractievoorzitter zegt op hoofdlijnen met betrokkene over deze commotie te hebben gesproken, maar heeft nooit met haar gesproken over eventuele gevolgen voor haar positie als raadslid. De fractievoorzitter verklaart:

“Ik wil benadrukken dat eenieder verantwoordelijk is voor zijn of haar eigen besluiten. Ik zie [naam betrokkene] dan ook niet als ‘stroman’ van haar partner; zij heeft mij gemeld dat zij enkel is aangetreden om de continuïteit van Greenchoice te waarborgen. Het feit dat zij, althans Energie Concurrent, thans geschorst is, doet wat mij betreft niet af aan haar functioneren als raadslid.”

Ten aanzien van de periode dat betrokkene feitelijk tekeningsbevoegd was namens Greenchoice, heeft de fractievoorzitter tegenover BING aangegeven dat betrokkene hem heeft verteld dat zij louter besluiten heeft genomen in het belang van de continuïteit van Greenchoice, zoals het tekenen van contracten met energieleveranciers.

5.2 Handelen als raadslid

5.2.1 Bekendheid betrokkenheid bij Greenchoice

Op de vraag wanneer hij bekend was met de betrokkenheid van betrokkene bij Greenchoice, verklaart de fractievoorzitter:

“Dat [naam betrokkene] betrokken is bij Greenchoice was bij mij al voor haar aantreden in maart 2010 bekend. Zij was in die periode al bewindvoerder voor haar minderjarige kinderen, die 80% van de aandelen in [naam vennootschap R] hebben. [Naam betrokkene] heeft zelf geen aandelen in [naam vennootschap R]. [Vennootschap R] is via Energie Concurrent B.V. bestuurder van Greenchoice. De betrokkenheid van [naam betrokkene] en haar partner, [naam partner betrokkene], bij Greenchoice was en is ook bij de overige raadsleden genoegzaam bekend.”

Gevraagd naar zijn eerste kennisname van de betrokkenheid van betrokkene bij Greenchoice, verklaart de raadsgriffier:

“Het eerste moment dat ik kennis nam van haar betrokkenheid bij Greenchoice was vroeg in 2010. Ik heb toen een voorlichting gegeven aan een groep van ongeveer twintig (potentiële) nieuwe kandidaat-raadsleden, waaronder [naam betrokkene]. De voorlichting geldt als een soort introductie en omvat tevens aandacht voor het integriteitsbeleid van de gemeente en de vraag hoe om te gaan met nevenfuncties. Naar aanleiding daarvan is [naam betrokkene] op eigen initiatief naar mij toegekomen en heeft zij mij gemeld dat zij namens haar kinderen aandelen houdt in een energiebedrijf dat aan de gemeente levert. Wij hebben daar opiniërend over gesproken en de conclusie was dat het geen formeel beletsel was voor haar raadslidmaatschap.

Het tweede moment dat de betrokkenheid van [naam betrokkene] bij Greenchoice aan de orde kwam, was bij haar benoeming als raadslid. Bij haar formele opgave van nevenfuncties heeft zij een viertal functies opgegeven en tevens haar belang – het feit dat zij aandelen voor haar kinderen beheert – op de achterkant van het papier geschreven, nu dit niet kwalificeert als nevenfunctie. De opgave van nevenfuncties en het beschreven belang zijn betrokken in het onderzoek van de geloofsbrieven, maar daar is destijds geen punt van gemaakt, noch aandacht voor gevraagd door de Commissie Onderzoek Geloofsbrieven.

Het derde moment dat de betrokkenheid van [naam betrokkene] bij Greenchoice aan de orde kwam, was bij een anoniem signaal in maart 2012. Het mondelinge signaal had betrekking op mogelijke belangenverstremming van [naam betrokkene] in relatie met een bestuursfunctie, maar was vaag en niet concreet. Wij hebben op dat moment gekeken naar recente besluitvorming in de raad, relevante informatieoverdracht aan de raad en eventuele wijzigingen in de opgegeven nevenfuncties. Wij hebben geen bijzonderheden aangetroffen. Daarmee was de kous af. Ik heb niet met [naam betrokkene] gesproken naar aanleiding van dit signaal. Daarvoor was het niet concreet genoeg en voornoemde naspeuringen gaven geen aanleiding voor mogelijke belangenverstremming. (...)”

Desgevraagd meldt de raadsgriffier dat in de raad geen relevante besluitvorming of informatieoverdracht geweest was of op handen over energiebeleid dan wel Greenchoice.

Gevraagd naar de bekendheid van haar betrokkenheid bij Greenchoice bij anderen vanuit haar rol als raadslid, meldt betrokkene:

“De kandidatencommissie van GroenLinks wist ervan. Bij ons thuis staat een voor iedereen zichtbare windmolen van Greenchoice op het dak. Ik heb een duidelijk ‘groen’ profiel, dat is alom bekend. In 2010 heb ik als nieuw raadslid een introductietraject gevolgd onder leiding van [naam raadsgriffier]. Daarin kwam onder meer het integriteitsbeleid ter sprake en vragen als hoe om te gaan met nevenfuncties. Ik heb toen bij [naam raadsgriffier] geïnformeerd hoe om te gaan met mijn betrokkenheid bij Greenchoice. Immers, alle lantaarnpalen in Rotterdam werken op energie van Greenchoice. [Naam raadsgriffier] verzekerde mij dat het feit dat ik de aandelen namens mijn kinderen beheer, geen bezwaar zou moeten zijn.

Later heb ik een inventarisatieformulier ingevuld inzake mijn nevenfuncties. Naar mijn smaak ontbrak er één vakje, want ik kon mijn belang bij Greenchoice nergens kwijt. Ik heb toen de achterkant van het papier gebruikt, want ik vond het belangrijk genoeg om het kenbaar te maken.”

Betrokkene geeft aan dat zij van haar betrokkenheid met Greenchoice nooit een geheim heeft gemaakt:

“Ik ben daar altijd open over geweest. Het enige aspect waar ik bescheiden over ben geweest, is het belang van mijn kinderen. (...) Maar mijn verwevenheid met Greenchoice zal eenieder bekend zijn geweest, ook in de raad. Denk alleen al aan de kerstdiners waar alle raadsleden met partners informeel met elkaar spreken. Als andere raadsleden dat niet hebben geweten, dan hebben ze onder een steen geleefd.”

Zowel de fractievoorzitter als betrokkene zegt bekend te zijn met de gedragscode voor raadsleden in Rotterdam. Desgevraagd geeft de fractievoorzitter aan dat hij de gedragscode niet expliciet met betrokkene heeft besproken.

5.2.2 Melden nevenfunctie

Betrokkene is in maart 2010 aangetreden als raadslid in de gemeente Rotterdam. In het meest recente ‘Overzicht nevenfuncties gemeenteraad’, bijgewerkt tot 2 februari 2012, staan bij betrokkene de volgende functies vermeld:

- Logopedist/werkgever (bezoldigd);
- Bestuurslid Q logo (onbezoldigd);
- Bestuurslid St. Franciscusfonds (onbezoldigd);
- Prolos/logopedische screeningsdienst (bezoldigd);

Deze hier genoemde nevenfuncties komen overeen met vermelde functies in de ‘Opgave functies en openbare betrekkingen gemeenteraadslid’, zoals ingevuld door betrokkene op 5 maart 2010. Op de door de griffier aan BING ter beschikking gestelde opgave van betrokkene, staat op de achterzijde vermeld:

‘Mijn man en kinderen (ik vertegenwoordig tot 27 jr. hun belangen) zijn aandeelhouder van een energiebedrijf dat de gemeente Rotterdam levert. Mogelijk wilt u hier meer informatie over/beoordelen of er ontheffing nodig is.’

De fractievoorzitter heeft deze gang van zaken tegenover BING bevestigd:

“[Naam betrokkene] heeft haar (financiële) belang in [naam vennootschap R] bij aanvang van haar raadslidmaatschap gemeld bij de griffie. Vanuit de griffie werd haar echter te verstaan gegeven dat het bewind over de aandelen niet kwalificeert als nevenfunctie. Zodoende is haar belang niet opgenomen in enig openbaar register. (...)”

Blijkens een door betrokkene overgelegde mailwisseling, heeft zij het bestaan van haar nevenfunctie op 13 juli 2012 bij de griffie onder de aandacht gebracht, naar aanleiding van een algemene uitvraag d.d. 11 juli 2012 vanuit de griffie:

'Beste leden,

De lijst van uw nevenfuncties wordt door de griffie bijgehouden en gepubliceerd op www.rotterdam.nl.

De wijzigingen die wij ontvangen worden verwerkt in bijgaande lijst.

Voor dat ik de laatste versie op de site wil publiceren aan u de vraag te controleren of alle nevenfuncties nog kloppen.

Eventuele wijzigingen kunnen aan mij doorgegeven worden.

Na het zomerreces zal ik het gewijzigde overzicht publiceren.

Met vriendelijke groet,

[Naam raadssecretaris griffie]'

De reactie van betrokkene op deze mail luidt als volgt:

[Naam betrokkene]	<i>Logopedist / werkgever</i>	<i>Ja</i>	<i>20 uur per week</i>	<i>-</i>	<i>MRT 2010</i>
	<i>Bestuurslid Qlogo</i>	<i>Nee</i>	<i>1 uur per week</i>	<i>-</i>	<i>GESTOPT</i>
	<i>Bestuurslid St. Franciscusfonds</i>	<i>Nee</i>	<i>3 uur per kwartaal</i>	<i>-</i>	
	<i>Prolos/logopedische screeningsdienst</i>	<i>Ja</i>	<i>1 uur per week</i>	<i>-</i>	<i>GESTOPT</i>

'Hoi [naam raadssecretaris griffie],

Goed dat je deze lijst weer eens onder aandacht brengt. Ik ben inderdaad achter met de actualisatie van de gegevens.

Ik werk niet meer bij de logopedische screeningsdienst, daar ben ik jan 2011 mee gestopt.

Ook ben ik sinds januari 2011 geen bestuurslid van Qlogo meer.

Sinds febr 2012 ben ik (tijdelijk) bestuurder van [naam vennootschap R], onbezoldigd voor ca. 8 uur per maand en sinds mei 2012 ben ik bestuurslid Stichting Fractiebeheer Groenlinks Rotterdam, eveneens onbezoldigd, voor ca 2 uur per maand

Vriendelijke groet,

[Naam betrokkene]'

Op de vraag waarom betrokkene haar nevenfunctie niet eerder bij de griffie heeft gemeld, verklaart zij:

"Het mailtje vanuit de griffie zette mij aan het denken. Door het aantreden als bestuurder was voor mij het belang in Greenchoice niet veranderd. En dit belang had ik al veel eerder gemeld. Ik geef toe dat het mijn verantwoordelijkheid is om mijn bestuursfunctie eerder te melden, maar voor mij was het vanzelfsprekend dat ik een belang had bij Greenchoice. Ik heb het financiële belang dat mijn man en kinderen hebben bij Greenchoice eerder niet voor niets gemeld; kennelijk beschikken andere gemeenten wel over een register voor financiële belangen. Het belang is door de indirecte bestuursfunctie niet groter of kleiner geworden. Het aandelenbelang was al in 2010 gemeld en dit was bij andere leden van de raad niet onbekend."

Gevraagd naar het moment waarop het de fractievoorzitter bekend was dat betrokkene was aangetreden als bestuurder van vennootschap R, meldt de fractievoorzitter:

“[Naam betrokkene] is per 28 februari 2012 aangetreden als (tijdelijk) bestuurder. Zij heeft mij dat omstreeks die datum mondeling laten weten. [Naam betrokkene] heeft de wijziging in haar nevenfuncties op 13 juli 2012 gemeld aan de griffie. Aanleiding voor het melden was een e-mail vanuit de griffie, met het verzoek om het overzicht van nevenfuncties van raadsleden bij te werken. Dat doet de griffie standaard twee keer per jaar. [Naam betrokkene] heeft dat derhalve te laat gemeld, dat had direct moeten gebeuren op 28 februari 2012; daar ben ik eerlijk en duidelijk in. Ikzelf was overigens ook vergeten om een nevenfunctie van het overzicht te schrappen. Het belang van het melden van nevenfuncties staat kennelijk niet scherp op het netvlies van raadsleden, hoewel dat niets af doet aan de verantwoordelijkheid van [naam betrokkene] om het tijdig te melden. [Naam betrokkene] heeft het zich eenvoudigweg niet gerealiseerd, nu zij al bij haar aantreden had gemeld dat zij indirect een belang had bij Greenchoice.”

Op de vraag wanneer hem bekend was dat betrokkene bij Greenchoice was aangetreden als bestuurder, verklaart de raadsgriffier:

“Vorige week [BING: week 33] werd ik gebeld dat er wat commotie was ontstaan over de positie van [naam betrokkene] als bestuurder. Dat [naam betrokkene] bestuurder was, was mij tot dan toe niet bekend. Naar ik later begreep had [naam betrokkene] naar aanleiding van een algemene uitvraag van de griffie op eigen initiatief al gemeld dat zij (tijdelijk) bestuurder was geworden van [naam vennootschap R]. Dat was op 13 juli 2012. De uitvraag dateerde van de eerste week van juli volgens mij.”

De raadsgriffier geeft aan dat de griffie twee maal per jaar aan de hand van het tot dan bijgewerkte overzicht bij de raadsleden in herinnering roept om eventuele wijzigingen in hun nevenfuncties door te geven. Desgevraagd meldt de raadsgriffier dat de nevenfuncties ook worden vermeld op de website van de gemeente Rotterdam, maar dat hier geen ‘realtime’ wijzigingen in de publicatie worden aangebracht om in voorkomende gevallen de positie van raadsleden te beschermen tegen onbedoelde beeldvorming. Desgevraagd meldt de raadsgriffier dat de gemeente Rotterdam geen procedure of een register kent voor het melden van financiële belangen, noch dat zij heeft gekozen voor oprekking van het register van nevenfuncties. Het overzicht van nevenfuncties uit februari 2012 is volgens de raadsgriffier het meest recent gepubliceerde overzicht. Het register ex artikel 12 en alle aangedragen wijzigingen zijn volgens hem terstond ‘realtime’ opvraagbaar bij de griffie, zoals de wet voorschrijft.

Betrokkene verklaart over deze ‘ingebouwde vertraging’ voor wat betreft publicatie op de website:

“Alle ophef in de media is ontstaan ruimschoots nadat ik mijn wijziging had doorgegeven. Als de griffie mijn nevenfunctie direct op de website van de gemeente Rotterdam had geplaatst, had de journalist van het Financieel Dagblad gewoon gezien dat ik een bestuursfunctie vervul en had hij zijn artikel niet in de krant gepubliceerd.”

Op de vraag of betrokkene voldoende transparant is geweest over haar bestuursfunctie, verklaart de raadsgriffier:

“Ik heb niet de indruk dat er in de onderhavige kwestie verstoppertje is gespeeld. Voor haar maakt de bestuursfunctie geen wezenlijk verschil met het behartigen van de belangen voor de aandelen van haar kinderen. Had ik in februari 2012 geweten dat [naam betrokkene] was aangetreden als bestuurder, dan had ik haar gewezen op eventuele consequenties.”

De fractievoorzitter verklaart desgevraagd dat betrokkene hem niet heeft geraadpleegd alvorens zij op 28 februari 2012 aantrad als bestuurder van vennootschap R.

5.2.3 Scheiding van belangen

De fractievoorzitter heeft tegenover BING aangegeven dat hij en de overige twee fractieleden ieder zitting nemen in twee vakcommissies. Hij verklaart:

“[Naam betrokkene] is lid van de commissies Fysieke Infrastructuur en Buitenruimte, alsmede de Commissie tot Onderzoek van de Rekening. Zelf ben ik lid van de commissies Economie, Haven, Milieu en Verkeer (EHMV) en Bestuur, Veiligheid en Middelen (BVM). Het energiebeleid valt onder de commissie EHMV; de deelneming van de gemeente Rotterdam in Eneco valt onder de commissie BVM. De vakcommissies zijn gerelateerd aan de woordvoerderschappen. Dat betekent dat ik in de raad woordvoerder ben namens onze fractie wanneer het over energiebeleid of de deelneming in Eneco gaat. Deze verdeling van vakcommissies hanteren wij vanaf het begin dat [naam betrokkene] bij de fractie zat, maart 2010. De deelneming van de gemeente Rotterdam in Eneco bedraagt overigens zo’n 42%. (...) Na het aantreden van [naam betrokkene], heb ik met haar gesproken over het scheiden van haar belangen. Wij hebben toen afgesproken dat zij geen woordvoerder is in kwesties waar haar persoonlijk belang mogelijk een rol kan spelen en dat zij zich in dergelijke gevallen onthoudt van stemming. Deze afspraak is niet op schrift vastgelegd.”

Op de vraag hoe betrokkene in haar raadswerk om is gegaan met haar betrokkenheid bij Greenchoice, verklaart zij:

“Vanuit de fractie ben ik bewust geen woordvoerder als het gaat om energiebeleid. Ik weet er wel veel van af, maar het was vanzelfsprekend dat ik daar geen bemoeienis mee zou hebben. Of daar specifieke afspraken over zijn gemaakt? Bij mijn weten niet. Het was zo duidelijk. Om dat nog eens expliciet uit te spreken was volstrekt overbodig en is vragen naar de bekende weg. Ook bij de verdeling van de vakcommissies was het volstrekt duidelijk dat ik geen zitting zou nemen in een commissie waar Eneco, Greenchoice of energiebeleid een rol zou kunnen spelen.”

Betrokkene verklaart desgevraagd dat zij zich in de raad nooit heeft moeten onthouden van stemming, gegeven haar betrokkenheid bij Greenchoice. Op de vraag of de onderwerpen Eneco, Greenchoice of energiebeleid wel ooit onderwerp van gesprek zijn geweest, meldt betrokkene:

“Ik herinner mij dat er een keer is gesproken over een woning die was afgesloten van energie van een andere energieleverancier. Daarnaast herinner ik mij een schrijnend geval van een dame die door Greenchoice/Stedin was afgesloten; zij had een brandje gestookt om zichzelf te verwarmen en is uiteindelijk aan koolmonoxidevergiftiging gestorven. Dit laatste geval betrof raadsvragen van de PvdA, het eerste geval is besproken in de actualiteitenraad. Die zijn uiteindelijk beantwoord door de verantwoordelijk wethouder. In deze twee zaken speelde ik op geen enkele manier een rol. Overigens waren dit kwesties die niet in mijn twee maanden indirect-bestuursperiode gespeeld hebben.”

De raadsgriffier verklaart desgevraagd dat hij ten aanzien van de betrokkenheid van betrokkene bij Greenchoice nooit iets heeft gemerkt:

“Afgezien van één situatie waarin een gezin afgesloten was van energie van Greenchoice (vragen in een actualiteitenraad) en één keer raadsvragen over een gasafsluiting, zijn de onderwerpen Eneco, Greenchoice of energiebeleid niet aan de orde geweest in de raad. Ik heb in de raad nooit gemerkt dat [naam betrokkene] betrokken is bij Greenchoice; zij heeft daarover nooit het woord gevoerd en het bespreken van de situatie en de raadsvragen die ik net schets, was geen initiatief van haar. Ook toen heeft zij hierover niet het woord gevoerd. Ook heb ik niet de indruk dat [naam betrokkene] achter de schermen op enigerlei wijze haar betrokkenheid bij Greenchoice heeft laten gelden.”

Onderzoek van BING in het digitale Bestuurlijk Documentair Systeem van de gemeente Rotterdam heeft geen aanwijzingen opgeleverd dat betrokkene vanuit haar rol als raadslid bemoeienis heeft gehad met de onderwerpen Greenchoice, Eneco of energiebeleid.

Uit de interviews met twee ambtenaren, inzake de deelneming in Eneco en de energie-inkoop van de gemeente Rotterdam komt naar voren dat Greenchoice vanaf 1 januari 2010 een van de energieleveranciers is van de gemeente Rotterdam. De ambtenaren wijzen erop zij op generlei wijze contact hebben (gehad) met betrokkene noch dat het dossier ‘energie’ en/of ‘Greenchoice’ op de agenda van de raad heeft gestaan.

5.2.4 Verboden handelingen voor raadsleden

Op grond van haar bestuursfunctie bij een leverancier van energie aan de gemeente Rotterdam, doet de vraag zich voor of betrokkene ontheffing nodig heeft (gehad) van gedeputeerde staten, op grond van artikel 15 lid sub d Gemeentewet. De raadsgriffier verklaart hierover:

“Greenchoice is een van de energieleveranciers van de gemeente Rotterdam. Voor raadsleden kwalificeert dat als verboden handeling in de zin van artikel 15 lid 1 sub d Gemeentewet. Daarbij moet worden aangetekend dat het contract tussen Greenchoice en de gemeente is getekend vóórdat [naam betrokkene] aantrad als bestuurder. Gedeputeerde staten zijn bovendien doorgaans ruimhartig in het toekennen van ontheffing.”

5.3 Reactie betrokkene op hiervoor vermelde bevindingen van het onderzoek

Betrokkene heeft ten aanzien van het onderhavige onderzoek en naar aanleiding van de hiervoor vermelde bevindingen, de volgende verklaring gegeven:

‘Namens mijn kinderen beheer ik een belang in energiebedrijf Greenchoice. Ik heb dat belang direct bij mijn aantreden als raadslid gemeld bij de griffie. Dit gaf geen aanleiding tot aanvullende vragen of onderzoek. Van mijn betrokkenheid bij Greenchoice heb ik formeel en informeel nooit een geheim gemaakt. Ik heb mijn privébelang altijd strikt gescheiden gehouden van mijn werk als raadslid, onder andere door in de raad niet het woord te voeren over het energiebeleid van de gemeente.

Op 28 februari van dit jaar werd ik naast beheerder van de aandelen van mijn kinderen ook bestuurder van [naam vennootschap R] (indirect aandeelhouder van Greenchoice). Alhoewel mijn belang ten aanzien van Greenchoice niet veranderde, was het wel een verandering van functie en dat had ik op dat moment moeten melden. Ik heb me dat pas in juli gerealiseerd na de mail van de griffie over de halfjaarlijkse update van de nevenfunctielijst. Direct nadat ik mij bewust werd van deze omissie heb ik de griffie alsnog de functiewijziging doorgegeven.

Als bestuurder van [naam vennootschap R] ben ik indirect voor de duur van twee maanden tijdelijk bestuurder van Greenchoice geweest. Ik heb gekozen die functie op me te nemen vanuit het belang van de continuïteit van Greenchoice. Toen ik die tijdelijke functie op me nam, kon ik niet bevroeden dat dat een half jaar later tot ophef in de media zou leiden, temeer omdat de door de NMa geconstateerde onregelmatigheden bij Greenchoice al vóór het aanvaarden van mijn bestuurspositie hersteld waren. Ik heb de consequenties onderschat. Het was een afweging die ik met oprechte intenties heb gemaakt, maar achteraf vind ik dat ik als raadslid deze nevenfunctie beter niet had kunnen aannemen.

Ik betreur de ophef die is ontstaan, zowel voor mijn partij als voor de Rotterdamse gemeenteraad. Ik heb bij het aanvaarden van deze nevenfunctie nooit de intentie gehad het aanzien van het ambt van gemeenteraadslid te beschadigen. De les die ik daar voor de toekomst uit trek, is dat ik me voorafgaand aan het aanvaarden van een nevenfunctie eerst verzeker van het advies van de griffie over de mogelijke consequenties daarvan op het raadswerk, zoals ik dat ook gedaan heb voor aanvang van mijn raadsperiode.’

6. Beoordeling

6.1 Samenvattende beoordeling

Op een vijftal onderdelen hebben wij, ingevolge onze opdracht, het handelen van betrokkene beoordeeld: zie hierna.

Geconcludeerd kan worden dat er geen sprake is geweest van het daadwerkelijk botsen van belangen: de raad heeft geen enkele discussie gevoerd noch beslissing genomen die het privébelang van betrokkene raakte. Daarnaast heeft betrokkene op generlei wijze betrokkenheid gekend of bemoeienis gehad met het ambtelijke handelen dat haar privébelang zou kunnen raken.

Betrokkene heeft echter de mogelijke consequenties van het aanvaarden van de functie als indirect bestuurder van Greenchoice onderschat en heeft daardoor het risico genomen om het aanzien van het raadslidmaatschap te schaden, een risico dat zich, gezien de ontstane commotie, daadwerkelijk heeft gemanifesteerd. Voorts heeft zij een wettelijke voorschrift niet in acht genomen.

6.2 Melding financieel belang

Uit de bevindingen komt naar voren dat betrokkene het bewind voert over de aandelen van haar kinderen en daarmee indirect een financieel belang van betekenis heeft bij Greenchoice. Gebleken is dat betrokkene het bestaan van dit financieel belang bij haar aantreden als raadslid in maart 2010, actief en uit eigen beweging heeft gemeld bij in ieder geval haar fractievoorzitter en de griffie. Nu dit belang niet kwalificeert als een nevenfunctie en de gemeente Rotterdam ook niet anderszins beschikt over een openbaar register voor financiële belangen, is dit belang van betrokkene voor derden – niet-betrokkenen – niet inzichtelijk (geweest).

Hoewel het ter beschikking hebben van een register voor het melden van financiële belangen in voorkomende gevallen discussies hieromtrent kan voorkomen en derhalve naar de mening van BING aan te bevelen is, is het ontbreken van een dergelijk register bij de gemeente Rotterdam niet aan betrokkene aan te rekenen. Betrokkene heeft getracht haar belang voor derden inzichtelijk te maken en is ook anderszins – in de raad – hierover open geweest.

6.3 Aanvaarden nevenfunctie

Uit de bevindingen blijkt dat de partner van betrokkene op 28 februari 2012 is teruggetreden als statutair bestuurder van vennootschap R en dat betrokkene diens plaats heeft ingenomen. Als gevolg van het eerdere terugtreden van de overige twee bestuurders van Energie Concurrent B.V. werd betrokkene hiermee feitelijk enig volledig tekeningsbevoegd bestuurder van Greenchoice. Daarmee vertegenwoordigde zij – als enig bestuurder niet handelend op basis van volmacht – de vennootschap en ontstond vanaf dat moment daardoor voor haar mede een risico van bestuurdersaansprakelijkheid.

Greenchoice genereerde twee maanden daarvoor negatieve publiciteit als gevolg van een besluit van de NMa die een jarenlang, zeer omvangrijk, systematisch en zelfs geautomatiseerd foutief handelen had geconstateerd met een groot aantal gedupeerden tot gevolg. De Ondernemingskamer spreekt later in dit verband van 'malversaties'. Greenchoice ontving daarvoor van de NMa een forse boete van ruim € 7 miljoen. De toezegging dat de directieleden van dat moment, waaronder de partner van betrokkene, zouden terugtreden, en de terugbetaling aan gedupeerden heeft de NMa in aanmerking genomen als boeteverlagende omstandigheid.

Naar de mening van BING, had betrokkene kunnen voorzien dat haar aantreden in een eerder in opspraak geraakte vennootschap, in combinatie met het aandeel van haar partner in de door de NMa benoemde onregelmatigheden, zou kunnen leiden tot afkeurende reacties bij externen, belanghebbenden en publiek. De NMa was toegezegd dat de directieleden zouden terugtreden – na hun feitelijk terugtreden als directielid in januari 2012, zijn zij in februari ook statutair teruggetreden; het ligt dan niet voor de hand dat 'een partner

van' – zonder kennis en ervaring in de sector – in plaats van haar partner als statutair bestuurder aantreedt. De Ondernemingskamer was dan ook van oordeel dat ernstig moet worden betwijfeld of het aantreden van betrokkene als enige indirecte bestuurder strookt met de toezegging van Greenchoice aan de NMa. De Ondernemingskamer achtte het noodzakelijk om bij wijze van onmiddellijke voorziening EnergieConcurrent als bestuurder van Greenchoice te schorsen en een onafhankelijke derde tot bestuurder van Greenchoice te benoemen. Het verweer van betrokkene dat Greenchoice intussen het reparatietraject had afgerond en het hersteltraject was gestart en dat zij de bestuursfunctie louter uit continuïteitsoverwegingen heeft aanvaard, doet daar niet aan af. Immers, zij miskent hiermee de ratio van de toezegging van haar partner om terug te treden als directielid en tevens is niet duidelijk geworden waarom nu juist zij bij uitstek geschikt was om de continuïteit van de onderneming te waarborgen en niet een derde met meer afstand ten opzichte van de voormalige directie.

Zij heeft de risico's – met name het risico van het schaden van het aanzien van het raadlidmaatschap – die verbonden waren aan het aanvaarden van deze functie onvoldoende onderkend c.q. de consequenties daarvan onderschat. De huidige commotie toont aan dat dit een reëel risico was.

Op grond van voorgaande overwegingen zijn wij van mening dat betrokkene zich onvoldoende rekenschap heeft gegeven van de volgende bepaling uit de gedragscode van de gemeenteraad Rotterdam:

'V. Nevenfuncties

Het raadslid neemt bij het aanvaarden en uitoefenen van een nevenfunctie in acht dat:

- (...)
- *de nevenfunctie het aanzien van het raadslidmaatschap niet schaadt;*
- (...)'

Nu GroenLinks geen gedragscode met richtlijnen en/of gebods- of verbodsbepalingen kent, heeft BING het handelen van betrokkene daaraan niet kunnen toetsen.

6.4 Niet-tijdig melden nevenfunctie

Betrokkene is per 28 februari 2012 aangetreden als bestuurder van vennootschap R en derhalve feitelijk als enig volledig tekeningsbevoegd bestuurder van Greenchoice. Gebleken is dat betrokkene dit aantreden als bestuurder per e-mail van 13 juli 2012 heeft gemeld aan een medewerker van de griffie, naar aanleiding van een algemene uitvraag per e-mail van de griffie twee dagen daarvoor.

De openbaarmaking van nevenfuncties ex artikel 12 Gemeentewet houdt verband met het voorkomen van mogelijke tegenstrijdigheid van belangen (Kamerstukken II 19 403, nr. 20) en stelt de raad als bestuursorgaan in de gelegenheid om hiertegen te waken op grond van artikel 2:4 lid 2 Awb.

Naar de mening van BING had, gelet op het feit dat betrokkene haar financiële belang bij Greenchoice eerder bij de griffie onder de aandacht heeft gebracht, gelet op het overleg dat zij heeft gevoerd met de raadsgriffier over potentieel botsende belangen daaromtrent, de onmogelijkheid om het belang te melden binnen de bij de gemeente Rotterdam bestaande kaders en de risico's die als gezegd inherent waren aan de bestuursfunctie, verwacht mogen worden dat betrokkene deze nevenfunctie onmiddellijk had gemeld.

Hiermee is het handelen van betrokkene niet in overeenstemming met artikel 12 Gemeentewet. Daarbij moet worden aangetekend dat betrokkene de nevenfunctie weliswaar te laat, maar uiteindelijk op eigen initiatief – voordat de publiciteit omtrent niet melden een feit was – heeft gemeld en dat een botsing van belangen zich niet heeft voorgedaan. Ook moet worden aangetekend dat – los van deze specifieke bestuursfunctie – haar betrokkenheid bij Greenchoice dan wel van haar partner bij de griffie en raad bekend was (zie 6.2).

6.5 Ontheffing gedeputeerde staten

Door aanvaarding van de bestuursfunctie is betrokkene vanaf 28 februari 2012 tot 27 april 2012 feitelijk enig volledig tekeningsbevoegd bestuurder geweest van Greenchoice. Gebleken is dat Greenchoice een van de energieleveranciers is van de gemeente Rotterdam.

In artikel 15 lid 1 sub d onder 3 Gemeentewet is bepaald dat een lid van de raad niet middellijk of rechtstreeks overeenkomsten met de gemeente mag aangaan betreffende het leveren van roerende zaken anders dan om niet aan de gemeente. Volgens vaste rechtspraak geldt elektriciteit als roerende zaak. Op grond van artikel 15 lid 2 Gemeentewet kunnen gedeputeerde staten ontheffing verlenen van de genoemde verboden handelingen.

Gebleken is dat de betreffende overeenkomst tussen de gemeente Rotterdam en Greenchoice inzake de levering van energie is gesloten in januari 2010, voordat betrokkene in maart 2010 aantrad als raadslid en voordat zij aantrad als feitelijk enig volledig tekeningsbevoegd bestuurder van Greenchoice. Betrokkene is niet betrokken geweest bij het aangaan van deze overeenkomst. Om die reden zijn wij van mening dat betrokkene geen ontheffing van gedeputeerde staten behoefde.

6.6 Scheiding van belangen

Afgezien van twee zijdelingse vermeldingen is niet gebleken dat de onderwerpen Eneco, Greenchoice en energielevering onderwerp van gesprek zijn geweest in de raad of in raadscommissies. Uit de bevindingen komt naar voren dat betrokkene in de raad of in raadscommissies nimmer het woord heeft gevoerd over de genoemde onderwerpen, dat zij zich nimmer heeft moeten onthouden van stemming en dat zij ook anderszins geen contacten met de behandelend ambtenaren hieromtrent heeft gehad. Betrokkene heeft derhalve met deze acties getracht te voorkomen dat een (schijn van) belangenverstrengeling zou ontstaan.

7. Tot slot

U heeft ons na kennisneming van de conceptrapportage te kennen gegeven dat wij aan de opdracht hebben voldaan. Onze rapportage mag uitsluitend worden aangewend ten dienste van de doelstelling van de opdracht. Het is niet toegestaan deze rapportage – of delen daaruit – zonder onze toestemming aan te wenden voor andere doeleinden.

Hoogachtend,

J. ten Wolde
Directeur